

VAD ANSER SVENSKARNA OM EN KLIMATSKATT PÅ NÖTKÖTT?

NIKLAS HARRING

Sammanfattning

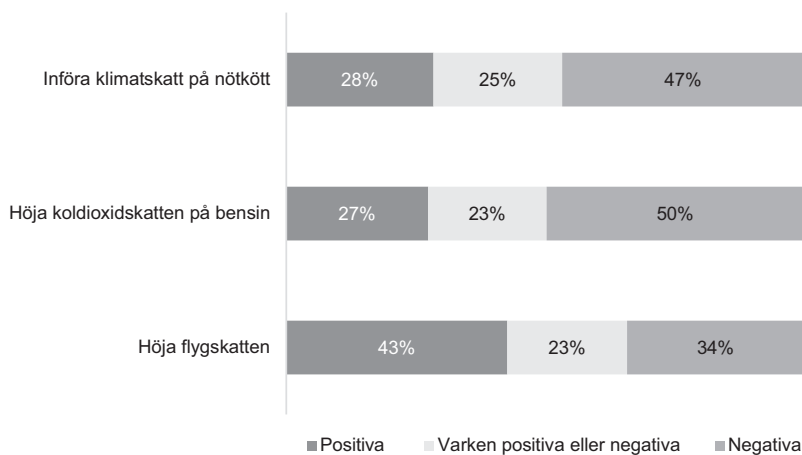
Livsmedelssektorn står för en betydande andel av de globala växthusgasutsläppen. En stor del av dessa utsläpp härrör från produktion av animaliska produkter, såsom kött och mejeriprodukter. För att reducera dessa växthusgasutsläpp har det presenterats politiska förslag (ex. riksdagsmotioner) om att införa styrmedel för att åstadkomma en dietförändring från animaliska produkter till växtprodukter. Vi vet dock väldigt lite om hur stödet för sådana förslag ser ut. I det här kapitlet analyseras svenskarnas attityder till förslaget att införa en klimatskatt på nötkött. Studien finner att det är fler som ställer sig negativa till ett sådant förslag än de som ställer sig positiva. Vidare så visar studien att bostadsort, partisympati och politisk tillit är kopplat till svenskarnas attityder till införandet av en klimatskatt på nötkött. Exempelvis är de som bor på landsbygden mer negativt inställda än de som bor i en storstad.

Produktionen och konsumtionen av livsmedel utgör en betydande andel av de globala växthusgasutsläppen (Smith & Bustamante, 2014). En stor del av dessa utsläpp härrör från produktion av animaliska produkter, såsom kött och mejeriprodukter. En omställning till en diet som baseras mer på livsmedel från växter anses därför viktig i arbetet att reducera klimatutsläppen. Inte minst på grund av att det finns få tekniska lösningar på de klimatutsläpp som kommer från jordbruket (Bajzelj m.fl., 2014; Springmann m.fl., 2018). I både forskningsartiklar (Wirsenius m.fl., 2011) och myndighetsrapporter (Lööv m.fl., 2013) har förslaget att införa klimatskatter på animaliska produkter analyserats och diskuterats. I nationalekonomisk teori ses klimatskatter i många fall vara det mest effektiva sättet att styra konsumtionen från det beteende som är (klimat)skadligt till ett beteende som inte genererar lika stora utsläpp av växthusgaser (se Säll & Gren, 2015). I synnerhet har en klimatskatt på nötkött diskuterats, i och med att nötkött är ett av de livsmedel som genererar mest växthusgasutsläpp per kilo (Röös m.fl., 2017). Liknande förslag har också kommit från politiskt håll, exempelvis i form av motioner till Sveriges Riksdag (Motion 2016/17:1334; Motion 2016/17:1645). Vi vet dock väldigt lite om opinionsstödet för sådana förslag. Syftet med det här kapitlet är därför att beskriva hur opinionen i Sverige ser ut med utgångspunkt i följande frågor: *Hur ställer sig svenskarna till förslaget att införa en klimatskatt på nötkött? Hur kan motstånd och stöd förstås; vilka faktorer samvarierar med attityder till förslaget att införa en klimatskatt på nötkött?*

Stöd för klimatpolitiska åtgärder på livsmedelsområdet

Vad avser den första frågan – *Hur ställer sig svenskarna till förslaget att införa en klimatskatt på nötkött?* – kan vi konstatera att de som är negativt inställda (47 procent) till förslaget – *införa en klimatskatt på nötkött* – är fler än de som är positivt inställda (28 procent) (figur 1). För att sätta detta i ett sammanhang kan vi jämföra med attityderna till andra förslag rörande klimatskatter. Attityderna till att införa en klimatskatt på nötkött är likartade med attityderna till förslaget att *höja koldioxidskatten på bensin* där 27 procent är positivt inställda och 50 procent är negativt inställda till det förslaget. Däremot är det betydligt fler som är positiva till att *höja flygskatten* (43 procent). Värt att påpeka i sammanhanget är att de två senare förslagen handlar om attityder till att *höja* redan införda skatter medan kapitlets huvudfokus handlar om attityder till *införandet* av en klimatskatt på nötkött.

Figur 1 Svenskarnas attityder till förslaget att införa en klimatskatt på nötkött, jämfört med svenskarnas attityder till förslaget att höja koldioxidskatten på bensin, höja alkoholskatten och höja flygskatten, 2019 (procent)

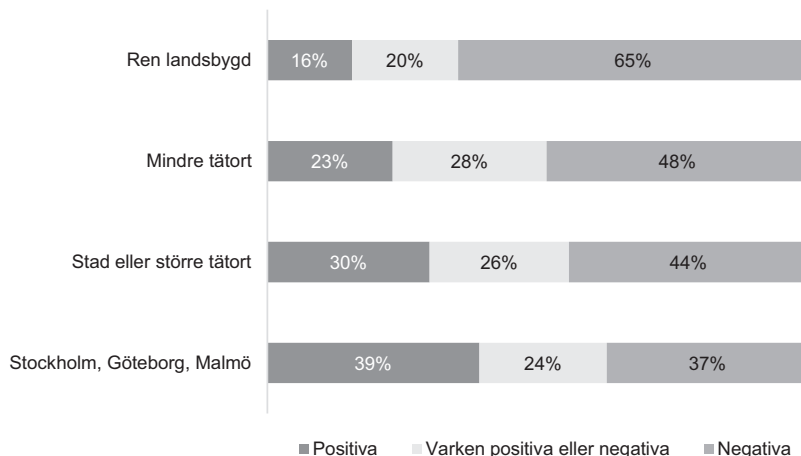
Kommentar: Frågan lyder: "Vilken är din åsikt om följande förslag?". Följt av följande förslag: "Införa klimatskatt på nötkött", "Höja koldioxidskatten på bensin", "Höja alkoholskatten" och "Höja flygskatten". Frågorna har besvarats på en femgradig skala: 1 (mycket bra förslag), 2 (ganska bra förslag), 3 (varken bra eller dåligt förslag), 4 (ganska dåligt förslag), 5 (mycket dåligt förslag). För positiv avses värde 1–2, för varken positiv eller negativ värde 3 och negativ värde 4–5.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019.

För att ta sig an kapitlets andra fråga – *Vilka faktorer samvarierar med attityder till förslaget att införa en klimatskatt på nötkött?* – kan vi först konstatera att det idag finns få studier om attityder till klimatpolitiska åtgärder på livsmedelsområdet.

För att finna relevanta faktorer tar vi därför också stöd i slutsatser från det idag omfattande forskningsfält som studerar attityder till miljö- och klimatpolicy mer generellt (Drews & van den Bergh, 2016). En faktor som rönt ett visst intresse i den svenska debatten om klimatomställning, inte minst vad gäller klimatskatter på bränsle, är förhållandet mellan stad och land. Där bland annat höjda klimatskatter anses slå hårdare mot landsbygden. För attityder till förslaget att införa en klimatskatt på nötkött har bostadsort också stor betydelse. Bland de som bor på landsbygden är 65 procent negativt inställda och enbart 16 procent positivt inställda (se figur 2) till förslaget. I storstäderna är situationen annorlunda. Där är 37 procent negativa och 39 procent positiva till förslaget. Det här ligger också i linje med en tidigare svensk studie (Nässén & Larsson, 2015) och en norsk studie som finner ett liknande samband för ett förslag om en klimatskatt på så kallat rött kött (ex. nöt-, fläsk- och lammkött) (Grismrud m.fl., 2019). Studierna finner att de som bor på landsbygden är betydligt mer negativt inställda till klimatskatter på kött jämfört med de som bor i städerna. Dessa studier kan inte direkt fastslå vad det beror på men diskuterar möjliga förklaringar, såsom att livsmedelsproduktionen är en landsbygdsnäring och eventuella förändringar av den anses utgöra en risk eller ett hot mot landsbygden.

Figur 2 Svenskarnas attityder till förslaget att införa en klimatskatt på nötkött utifrån bostadsort, 2019 (procent)

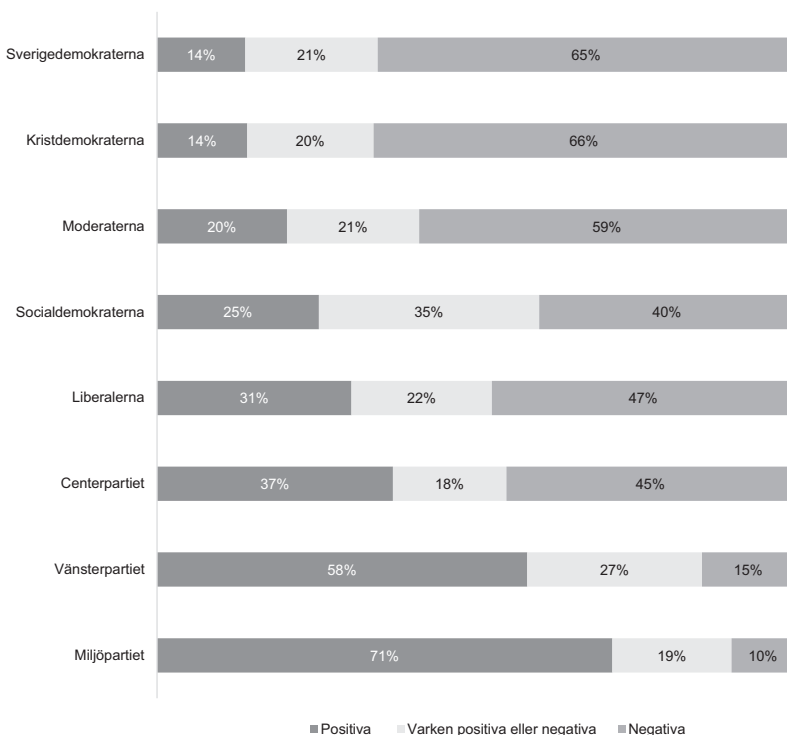

Kommentar: Frågan lyder: "Vilken är din åsikt om följande förslag?" följt av "Införa klimatskatt på nötkött". Frågan har besvarats på en femgradig skala: 1 (mycket bra förslag), 2 (ganska bra förslag), 3 (varken bra eller dåligt förslag), 4 (ganska dåligt förslag), 5 (mycket dåligt förslag). För positiv avses värde 1-2, för varken positiv eller negativ värde 3 och negativ värde 4-5.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019.

Det är inget svenskt riksdagsparti som idag ställer sig bakom förslaget att införa en klimatskatt på kött (Eriksson & Lagerstedt, 2019). Det har dock lämnats in förslag från enskilda riksdagsledamöter och införandet av en miljö- eller klimatskatt på (nöt)kött har i den offentliga debatten förts fram av både företrädare för partier som kan definieras som vänster och som höger (Matti m.fl., 2016; Persson, 2019) på den politiska skalan. När vi studerar hur partipreferens är relaterat till attityder till en klimatskatt på nötkött, i den nationella SOM-undersökningen 2019, finner vi att det enbart är hos Miljöpartiets (71 procent) och Vänsterpartiets sympatisörer (58 procent) som en majoritet är positivt inställda till förslaget (figur 3). Lägst andel med positiva attityder finner vi hos de som sympatiserar med Sverigedemokraterna (14 procent) och Kristdemokraterna (14 procent).

Figur 3 Svenskarnas attityder till förslaget att införa en klimatskatt på nötkött utifrån partipreferens, 2019 (procent)

Kommentar: Frågan lyder: "Vilken är din åsikt om följande förslag?" följt av "Införa klimatskatt på nötkött". Frågan har besvarats på en femgradig skala: 1 (mycket bra förslag), 2 (ganska bra förslag), 3 (varken bra eller dåligt förslag), 4 (ganska dåligt förslag), 5 (mycket dåligt förslag). För positiv avses värde 1-2, för varken positiv eller negativ värde 3 och negativ värde 4-5. Partipreferens utifrån frågan: Vilket parti tycker du bäst om i dag?

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019.

Tabell 1 Svenskarnas åsikter om förslaget att införa en klimatskatt på nötkött. Resultat från multivariata regressionsanalyser, 2019 (OLS)

Köttkonsumtion senaste året ^a		
<i>Ingen gång</i>	0.96 ***	(0.17)
<i>Någon gång i veckan</i>	-0.26 **	(0.09)
<i>Flera gånger i veckan</i>	-0.61 ***	(0.09)
Bostadsort ^b		
<i>Ren landsbygd</i>	-0.33 **	(0.11)
<i>Stad eller större tätort</i>	0.05	(0.08)
<i>Stockholm, Göteborg, Malmö</i>	0.10	(0.10)
Ideologi (vänster-höger) ^c	-0.22 ***	(0.04)
Partisympati ^d		
<i>Vänsterpartiet</i>	0.54 **	(0.21)
<i>Socialdemokraterna</i>	0.00	(0.19)
<i>Centerpartiet</i>	0.30	(0.20)
<i>Liberalerna</i>	0.09	(0.23)
<i>Moderaterna</i>	0.02	(0.19)
<i>Kristdemokraterna</i>	-0.09	(0.21)
<i>Miljöpartiet</i>	0.80 ***	(0.21)
<i>Sverigedemokraterna</i>	-0.01	(0.19)
Kön (man)	-0.03	(0.06)
Ålder ^e		
<i>30-49 år</i>	-0.35 ***	(0.10)
<i>50-64 år</i>	-0.36 ***	(0.10)
<i>65-85 år</i>	-0.52 ***	(0.10)
Utbildningsnivå ^f		
<i>Medellåg</i>	0.05	(0.10)
<i>Medelhög</i>	0.15	(0.11)
<i>Hög</i>	0.32 **	(0.11)
Hushållsinkomst (år) ^g		
<i>301 000-700 000</i>	-0.05	(0.08)
<i>Mer än 700 000</i>	0.18 *	(0.09)
Politisk tillit ^h	0.78 ***	(0.04)
Konstant	3.16 ***	(0.27)
Antal svarande	1 352	

Kommentar: ^a De svarande har fått uppge hur ofta de har "ätit kött" de senaste 12 månaderna utifrån fasta svarsalternativ. Alternativen "någon gång under de senaste 12 månaderna"; "någon gång i halvåret", "någon gång i kvartalet", "någon gång i månaden" utgör referenskategori. ^b Referenskategori: mindre tätort. ^c Subjektiv placering längs en femgradig vänster-höggerskala från "klart till vänster" till "klart till höger". ^d Referenskategori: annat parti. ^e Referenskategori 16-29. ^f Referenskategori "låg utbildningsnivå". ^g Referenskategori – 300 000 i årsinkomst. ^h Politisk tillit baserad på ett index på frågan: "Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande institutioner och grupper sköter sitt arbete?". Följt av: "regeringen", "polisen" och "de politiska partierna" (Cronbachs α : 0,69), $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019.

Attityder till politiska förslag har givetvis en grund i vilken mån man själv tror sig drabbas positivt eller negativt av förslaget (Rienstra m.fl., 1999). I den nationella SOM-undersökning finns en fråga om hur ofta man äter kött (inte specifikt nötkött) och där finner vi ett tydligt samband med attityder till en klimatskatt på nötkött. Bland de som äter kött *flera gånger i veckan* är 57 procent negativa och bland de som aldrig ätit kött det senaste året är 6 procent negativa. I tabell 1 redovisar vi resultaten från en multivariat regressionsanalys, som visar om det finns ett statistiskt samband mellan attityder till förslaget att införa en klimatskatt på nötkött och en rad faktorer. Där finner vi också att de som äter kött flera gånger i veckan är betydligt mer negativa än de som mer sällan eller aldrig äter kött.

Män äter mer kött än kvinnor och för en del män är också köttätandet starkt kopplat till deras manliga identitet (Rothgerber, 2013). I den nationella SOM-undersökningen 2019 är 32 procent av kvinnorna positivt inställda medan enbart 25 procent av männen är positivt inställda till en klimatskatt på nötkött. Kön har dock inte ett statistiskt signifikant samband i vår regressionsanalys, där vi bland annat har med hur ofta man äter kött.

Går vi vidare med de socio-demografiska faktorerna, så finner vi att utbildningsnivå är kopplat attityder om en klimatskatt på nötkött. De med högre utbildning är mer positiva (0.32***) än de med låg utbildningsnivå. Det här är i linje med tidigare forskning på området, som visat att utbildningsnivå är en av de mest stabila faktorerna för att förklara klimatpolicystöd. En förklaring handlar om att utbildning i sig gör att man intresserar sig och har lättare att förstå komplexa problem såsom exempelvis klimatförändringar, men också att utbildningsnivå gör att individer socialiserar in i specifika normer och värderingar, såsom exempelvis att miljöfrågor är viktiga (se Harring m.fl., 2017). Vi finner också att ålder tycks ha betydelse för stödet, där yngre är mer positiva till förslaget än äldre (Nässén & Larsson, 2015; Grimsrud m.fl., 2019). En faktor som i vissa studier har visat sig betydelsefull för stöd av klimat- och miljöåtgärder är inkomstnivå. För förslaget om en klimatskatt på nötkött finner vi att de respondenter som har de högsta hushållsinkomsterna (0.18*) också är signifikant mer positivt inställda än de med de lägsta inkomsterna.

Ytterligare en faktor som har lyfts fram i tidigare forskning om attityder till klimatpolicy är ideologi. Det finns en rad olika sätt att definiera ideologi men ofta görs en distinktion mellan de som står till vänster och de som står till höger, som bland annat handlar om synen på marknad och stat. Där de som står till vänster är mer benägna att tycka att staten kan hantera eller justera ojämlikheter och problem som de anser att marknaden skapar jämfört med de som står till höger. Tidigare studier på svensk data har också visat att människor som står till höger är mer oroad för att miljö- och klimatåtgärder ska ha negativa konsekvenser på den ekonomiska tillväxten, än vad svenskar som står till vänster är (Harring & Sohlberg, 2015). Det finns också ett samband mellan ideologi och attityd till att införa en klimatskatt på nötkött. Desto längre till höger respondenterna placerar sig själva på vänster-högerskalan desto mer negativa. Ideologi är givetvis kopplad till

den tidigare nämnda faktorn partipreferens och sambanden tar delvis ut varandra (ej redovisade analyser).

Vidare så har tidigare studier visat att de som har högre tilltro politiska institutioner är mer benägna att acceptera miljö- och klimatstyrning. Argumentet är ganska rakt och enkelt. Individer är mer benägna att acceptera en policy om de litar på att de som ska genomföra policyn, myndigheterna, har resurser, kunskap och rättrådigheten att implementera och administrera reformen på korrekt sätt och inför reformen med goda intentioner. Detta anses vara särskilt viktigt för just skatter och andra ekonomiska styrmedel (Harring, 2014). Det är också något som återfinns i den här studien. Desto högre politisk tillit – som mäts av ett index baserat på respondenternas tilltro till regeringen, polisen och de politiska partierna (Cronbachs α : 0,69) – desto mer positiv attityd till förslaget.

Köttätandets politiska dimensioner – inte enbart en fråga om klimat

Den nationella SOM-undersökningen 2019 visar att fler svenskar är negativa än positiva till att införa en klimatskatt på nötkött. Andelen positiva till införandet av en klimatskatt på nötkött är betydligt lägre än de som är positiva till en höjd flygskatt. Som påpekades innan så är det svårt att riktigt jämföra förslagen då det ena handlar om att införa en klimatskatt och det andra om att höja nivån på en skatt. Den här diskrepansen finner dock Nässén och Larsson (2015) redan i en tidigare studie innan flygskatten hade införts och förslaget var *Införa klimatskatt på flygresor*. De reflekterar över denna skillnad kan bero på. En faktor kan vara okunskap bland svenskarna kring olika sektors klimatavtryck. De refererar till en undersökning som visar att svenskar undervärderar livsmedelskonsumtionens klimatavtryck jämfört med andra sektorer. Det är också ett resultat som vi finner i andra kontexter än den svenska (Bailey m.fl., 2014). Det finns en rad begränsningar med de frågor som ställs. Exempelvis så säger frågan inget om storleken på en sådan klimatskatt. Hur svenskarna ställer sig till olika nivåer av en klimatskatt på nötkött är något för framtida forskning att studera närmare (se också Sverker C. Jagers, Elin Lokrantz, Sara Persson & Thomas Sterners kapitel i den här boken).

Vidare så har den här studien främst fokuserat på vad vi vet om hur individfaktorer samvarierar med attityder till förslaget att införa en klimatskatt på nötkött. Vi kan dock tänkas oss att kontext också har betydelse. Sverige är ett land med hög nivå av ekonomisk utveckling och välfungerande politiska institutioner, där välfungerande politiska institutioner har hävdats ha betydelse både för acceptans och stöd av statlig intervention generellt men också för miljöpolitiska styrmedel mer specifikt, kopplat till politisk tillit som diskuterats ovan (Harring, 2014). Samtidigt kan det vara viktigt att poängtera att svenskarna i ett länderjämförande perspektiv är storkonsumenter av kött (Resare Sahlin m.fl., 2019).

En annan faktor är att klimatavtrycket av vad vi äter och då särskilt vår konsumtion av animalier lätt flyter ihop med andra politiska sfärer och politikområden.

Exempelvis, rekommenderar Livsmedelsverket de som har en hög konsumtion av så kallat rött kött (ex. nöt- fläsk- och lammkött) att de bör minska denna av hälsoskäl i och med att det bland annat leder till en förhöjd risk för tjock- och ändtarmscancer (Livsmedelsverket, 2020). Den industrialiserade djurproduktionen i många länder kräver också stora mängder antibiotika, vilket spär på problemet med ökad antibiotikaresistens (Lööv m.fl., 2013). Vidare har en rad andra miljö- och naturresursargument, vid sidan av klimatet, lyfts för en minskad köttkonsumtion, såsom att köttproduktionen nyttjar stora mängder vatten, att det är ett hot mot den biologiska mångfalden globalt (Moberg m.fl., 2020). Mer moralfilosofiska argument har också lyfts fram för att konsumtionen av livsmedel baserade på djur bör minska. Det har då handlat om det lidande som djuren utsätts vid under uppfostring och slakt. Å andra sidan har de positiva miljökonsekvenserna av betesdjur lyfts fram, som att de lokalt, i exempelvis Sverige, kan bidra till den biologiska mångfalden och att landskap hålls öppna (Lööv m.fl., 2013). Detta samtidigt som köttätande är kopplat till många traditioner och val av diet är starkt kopplat till identitet. Köttätande är helt enkelt politiskt laddat och hur människors attityder till politiska åtgärder kopplade till livsmedelskonsumtionen formas är något som framtida forskning bör studera närmare.

Referenser

- Bailey, Rob. et al. (2014) *Livestock – Climate Change's Forgotten Sector Global Public Opinion on Meat and Dairy Consumption*. The Royal Institute of International Affairs Chatham House, London
- Bajželj, B., K.S. Richards, J.M. Allwood, P. Smith, J.S. Dennis, E. Curmi & C.A. Gilligan (2014). Importance of food-demand management for climate mitigation. *Nature Climate Change* 4(10): 924–929.
- Drews, S., & van den Bergh, J. C. J. M. (2015). What explains public support for climate policies? A review of empirical and experimental studies. *Climate Policy* 1–22.
- Eriksson, H. & J. Lagerstedt (2019, 27 september). Politiker vill inte röra köttkonsumtionen. *SVT Nyheter*. Hämtad 2020-04-27 från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/politiker-vill-inte-rora-kottkonsumtionen>
- Grimsrud, K.M., H. Lindhjem, I.V. Sem & K.E. Rosendahl (2019). Public acceptance and willingness to pay cost-effective taxes on red meat and city traffic in Norway. *Journal of Environmental Economics and Policy* 1–18.
- Harring, N. (2014). Corruption, inequalities and the perceived effectiveness of economic pro-environmental policy instruments: A European cross-national study. *Environmental Science & Policy* 39, 119–128.
- Harring, N. & J. Sohlberg (2015) Vänster och höger i den svenska miljö- och klimatopinionen. I A. Bergström, B. Johansson, H. Oscarsson & M. Oskarsson (red) *Fragment*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.

- Harring, N. C. Lundholm & T. Torbjörnsson (2017) Högre utbildning och miljöattityder. I U. Andersson, J. Ohlsson, H. Oscarsson & M. Oskarson (red) *Larmar och gör sig till*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Livsmedelsverket (2020). *Kött, kyckling och ägg. Hämtad 2020-04-27 från* <https://www.livsmedelsverket.se/livsmedel-och-innehall/mat-och-dryck/kott-kyckling-och-agg>
- Lööv H., R. Andersson, S. Ekman, A. Wretling Clarin, G. Frid, H. Kättström, B. Larsson & M. Sjö Dahl (2013). *Hållbar köttkonsumtion. Vad är det? Hur når vi dit?*. Jordbruksverket Rapport 2013:1. Jönköping: Jordbruksverket. Hämtad 2020-04-27 från https://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_rapporter/ra13_1.pdf
- Matti, O., L. Höök & N. Burén (2016, 16 juni). Dags att införa köttskatt. *Upsala Nya Tidning*. Hämtad 2020-04-27 från <https://www.unt.se/asikt/debatt/dags-att-infora-kottskatt-4271421.aspx>
- Moberg, E., H. Karlsson Potter, A. Wood, P.A. Hansson & E. Röö s (2020). Benchmarking the Swedish Diet Relative to Global and National Environmental Targets—Identification of Indicator Limitations and Data Gaps. *Sustainability* 12(4):1407.
- Motion 2016/17:1334. ”Klimatskatt på livsmedel”. Av Stefan Nilsson m.fl. (MP).
- Motion 2016/17:1645. ”Minskad köttkonsumtion”. Av Kent Härstedt (S).
- Nässén, J. & J. Larsson (2015). Attityder till klimatskatter på flygresor och nötkött. I A. Bergström, B. Johansson, H. Oscarsson & M. Oskarson (red) *Fragment*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Persson, E. (2019, 24 januari). Regeringen, här har ni era miljöskatter!. *Dagens Arena*. Hämtad 2020-04-27 från <https://www.dagensarena.se/innehall/regeringen-har-har-ni-era-miljoskatter/>
- Resare Sahlin, K, E. Röö s & T. Lindahl (2019). *Hållbara val av kött – konsumenters möjligheter att agera hållbart på den svenska köttmarknaden*. Rapport 2019:5. Stockholm: Konsumentverket.
- Rienstra, S.A., P. Rietveld, & E.T.Verhoef. (1999). The Social Support for Policy Measures in Passenger Transport. A Statistical Analysis for the Netherlands. *Transportation Research Part D: Transport and Environment* 4(3): 181–200.
- Rothgerber, H. (2013). Real men don't eat (vegetable) quiche: Masculinity and the justification of meat consumption. *Psychology of Men & Masculinity* 14(4): 363.
- Röö s, E., B. Bajželj, P. Smith, M. Patel, D. Little & T. Garnett (2017). Greedy or needy? Land use and climate impacts of food in 2050 under different livestock futures. *Global Environmental Change* 47:1–12.
- Smith, P. m.fl. (2014). Agriculture, forestry and other land use (AFOLU). I O. Edenhofer m.fl. (red) *Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change. Working Group III Contribution to the IPCC 5th Assessment Report*. Cambridge, U.K., New York, NY, USA: Cambridge University Press.

- Springmann, M., M. Clark, D. Mason-D'Croz, K. Wiebe, B. Bodirsky, L. Las-saletta & W. De Vries (2018). Options for keeping the food system within environmental limits. *Nature* 562:519–525.
- Säll, S., & M. Gren (2015). Effects of an environmental tax on meat and dairy consumption in Sweden. *Food Policy* 55:41–53.
- Wirsenius, S., F. Hedenus & K. Mohlin (2011). Greenhouse gas taxes on animal food products: Rationale, tax scheme and climate mitigation effects. *Climatic Change* 108(1–2): 159–184.